

ZBIÓR
ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH

PEDAGOGIKA
PRIORYTETOWE OBSZARY
BADAWCZE: OD TEORII DO PRAKTYKI

Lublin

30.05.2016 - 31.05.2016

#1

СБОРНИК
НАУЧНЫХ СТАТЕЙ

ПЕДАГОГИКА.
ПРИОРИТЕТНЫЕ НАУЧНЫЕ
НАПРАВЛЕНИЯ: ОТ ТЕОРИИ К
ПРАКТИКЕ

Льблін

30.05.2016 - 31.05.2016

#1

SEKSCJA 13. PEDAGOGIKA. (ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ) .

1. Kokhan I.I.	7
THE DEVELOPMENT OF SPIRITUAL, MORAL AND CULTURAL COMPETENCE OF STUDENTS AT HEE	
2. Наливайко О.Б.	10
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ	
3. Стукалова Т.Г.	12
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	
4. Стрілець О.	15
РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ У СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН	
5. Дьяконов И. Р., Макаренко Т. А.	21
АНАЛИЗ РАБОТЫ УЧИТЕЛЕЙ В МАЛОКОМПЛЕКТНЫХ ШКОЛАХ	
6. Коваленко Т.О.	23
САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК СО- ЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	
7. Макаренко Т. А., Григорьева Н. К.	26
АНАЛИЗ ПРОЦЕССА АДАПТАЦИИ ПЕРВОКУРСНИКОВ В ВУЗЕ	
8. Врубель Г.Ф.	28
ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИ- ТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	
9. Вересоцька Н.І.	32
НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІ- ЯЛЬНОСТІ	
10. Чернявська О.К.	37
ЗАСТОСУВАННЯ ЕЙДЕТИКИ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ ПРИ ВИВЧЕННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ	
11. Glubochenko O.V.	40
LECTURES IN UNDERGRADUATE MEDICAL EDUCATION	
12. Котова Л.М.	43
ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ВИ- СТУПІВ ПЕРЕД ПУБЛІКОЮ	

13. Сторонська О.С.....	48
ІТАПИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ	
14. Васенко В.В.....	52
ГРАФІЧНА СКЛАДОВА ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА	
15. Піддубна О.М.	57
РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	
16. Карпенко А.П.	60
ДУХОВНА МУЗИКА В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	
17. Мухін Є.О.....	67
ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З АЕРОБІКИ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ	
18. Захарченко А.В 70	70
ПОНЯТТЯ МУЗИЧНОГО СПРИЙМАННЯ В ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ	
19. Кожевникова А.В., Халілова С. Р.....	76
РОЗВ'ЯЗАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАДАЧ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СУБ'ЄКТІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	
20. Vysotska O.	80
IMPROVING OUR PRONUNCIATION AND THE ROLE OF SHADOWING IN IT	
21. Кривенда В.С., Журавлєв С.А.	83
ТРЕНИРОВОЧНИЙ ПРОЦЕС В КОМПЛЕКСЕ ПОДГОТОВКИ ФУТБОЛІСТОВ	
22. Мирончук Н.М.....	85
САМООРГАНІЗАЦІЙНІ УМІННЯ ЯК ЗМІСТОВІ КОНСТРУКТИ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ	
23. Riabiy S.I., Haidych L.I.	88
ROLE OF NEW INFORMATION TECHNOLOGIES IN TRAINING OF SECOND-YEAR MEDICAL STUDENTS ON DISCIPLINE "PATIENTS' CARE (PRACTICE)"	
24. Щербаківа О. Л.	91
ВПРОВАДЖЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ЯК МОДЕЛІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	

Врубель Г.

концертмейстер кафедри
теорії і методики музичної
освіти та хореографії
Мелітопольський державний
педагогічний університет
ім. Б. Хмельницького

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка проблеми. Вхідження України до загальноєвропейського освітнього простору спричинило розроблення та впровадження нових стандартів освіти, які орієнтовані на комплексний підхід. І в умовах такої модернізації вищої освіти, що зорієнтована на дотримання вимог Болонської декларації, постає гостра проблема підготовки фахівця високого професійного рівня, особливо важливого значення ця проблема набуває і в підготовці вчителя музичного мистецтва, який має сформувати за роки навчання у вищому навчальному закладі освіти фахову компетентність. Так проблема компетентісно орієнтованої освіти вивчається такими відомими міжнародними організаціями як ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Рада Європи, Організація європейського співробітництва та розвитку, Міжнародний департамент стандартів. У свою чергу правове поле компетентісного підходу в Україні визначається Законами України "Про освіту", "Про вищу освіту", Державною національною програмою "Освіта (Україна XXI століття)", та іншими нормативно-правовими та нормативно-методичними актами, що регламентують діяльність системи вищої освіти в нашій країні.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури засвідчує наявність різних підходів до визначення такого поняття як "компетентність": як до свід (І. Бех), наявність певних умінь та навичок (О. Биковська), синтез особистісно-психічних якостей (О. Кононко), результативна модель дій (В. Слот), здатність здібність (Т. Єрмаков). Розкриваються різні аспекти "професійної компетентності" від складного багатовимірного феномену

(І. Михайліченко, П. Третьяков) до визначення ключових компетентностей (І. Зимня, Т. Шамова) та окремих аспектів формування професійних компетентностей майбутніх учителів музики (О. Горбенко, Н. Мурована). Розглядається реалізація компетентісного підходу у професійній підготовці (Н. Кузьміна, С. Сисоєва, Л. Хоружа та ін.). Звертається увага на фахову компетентність майбутнього вчителя музики, яку характеризують як здатність застосовувати в нових умовах набуті знання, уміння й досвід музично-педагогічної діяльності (Л. Арчажнікова, М. Михаськова, О. Цолокова) та особливості її формування (Г. Падалка, Н. Попович, А. Растрігіна).

Мета статті: розкрити сутність художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору; окреслити способи формування фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Слід сказати, що формування фахової компетентності здійснюється, в першу чергу, на індивідуальних заняттях з основного

музичного інструменту (диригування) як на теоретичному, так і на практичному рівнях. Тут педагог-інтерпретатор, використовуючи різні вербальні, виконавські та невербальні прийоми, необхідні форми й методи роботи, навчає студента самостійно створювати художній образ музичного твору. Реалізація такої мети відбувається при використанні та усвідомленні студентами різних типів інтерпретацій, що складають основу художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору. Так, наприклад, розрізняють наукову, історичну, політичну. Сутність наукової інтерпретації полягає в створенні абстраговано-формалізованого змісту конкретно-об'єктивних явищ. Про історичну інтерпретацію говорять, коли хочуть підкреслити характер тлумачення певних суспільних явищ з позиції історичної науки, про політичну – коли мається на увазі політичний підхід в огляді подій тощо.

Поняття "художня інтерпретація" музичного твору ввійшло до наукової термінології в середині XIX ст. і використовувалося поряд із терміном "виконавство", "виконавський стиль", "виконавський процес". Сьогодні, вживаючи слово "художня" інтерпретація, мають на увазі тлумачення художнього образу не тільки музичного твору, а й творів інших видів мистецтва. В даному випадку синонімом до слова "художня" може стати "мистецька" інтерпретація. Для таких "мистецьких" інтерпретацій є, по-перше, характерним взаємозв'язок об'єктивних і суб'єктивних факторів, які впливають на створення твору. По-друге, проникнення в задум митця й адекватність його відтворення відбувається на основі декодування об'єктивної суті твору з включенням таких суб'єктивних механізмів особистісно-психологічного плану, як асоціативність сприймання, емоційна й емпатійна реакція тощо. Поняття "художньої" інтерпретації в контексті педагогічної діяльності включає виконавський і словесний аспекти. Як вказує, В. Москаленко, інтерпретатором музичного твору може бути не лише виконавець, ним можуть бути педагог, музичний лектор, критик, музикознавець та інші особистості, які вербально описують, пояснюють, роблять науковий аналіз музичного твору [4, 4]. Словесний же аспект є важливим інструментом педагогічного впливу на художню свідомість учнів (студентів). Педагог, що не вміє словами передати образний зміст музичного твору, не може досягти успіху в навчально-виховній роботі так само, як і той, що не спроможний створити виконавську інтерпретацію [5, 5].

Феномен поняття "інтерпретація" розглядають і як результат особливої духовної діяльності свідомості (О. Рудницька), яку визначають як своєрідне переведення не тільки в іншу систему мови (знаково-сміслову), а й в іншу систему мислення [3, 62]. Так, виконавця є перекладом зі знаково-графічної мови на музичну. Саме тому, художня інтерпретація музичного твору, що оперується на мистецькі аналогії і тим самим змісточно наповнює художній образ музичного твору може бути представлена через педагогічні дії викладача-інтерпретатора в такому виді інтерпретації. Функціями такої інтерпретації музики виступають такі, як: пізнавальна (роз'яснення музичного навчального матеріалу); освітня (осмислення мистецького матеріалу і відтворення його в навчальній аудиторії й забезпечення виховного ефекту навчання); розвивальна (розвиток певних якостей студентів (учнів)). Навчання такому типу інтерпретації студентів є суттєвим і необхідним, бо саме завдяки їй відбувається перетворення мистецтвознавчих знань у педагогічні. У результаті відтворюється нова якість творів, пов'язаних з пізнавальними, освітніми, розвивальними можливостями мистецтва, що дозволяє формувати виконавські та професійні компетенції студентів.

Zbiór artykułów naukowych.

Структура художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору передбачає різні типи інтерпретацій: *музикознавчу, художньо-образну виконавську, вербально-змістовну, візуально-асоціативну, акторську. Музикознавча інтерпретація* музичного твору, це така інтерпретація, під час якої викладач висловлює своє особисте ставлення до музичного твору. З цією метою він вдається до музично-естетичного аналізу культури конкретної історичної епохи, стилістичних особливостей форми і жанру твору, розкриває життя і творчість композитора. Крім того педагог-інтерпретатор уточнює історію написання твору, аналізує гру різноманітних виконавців, зіставляє і пояснює особливості відтворення музичного матеріалу представниками різних виконавських шкіл, напрямків, стилів, створює "слухову модель" виконавської інтерпретації.

Допомогти студентів (учнів) усвідомити характер музичного твору, думки почуття композитора, розвинути здатність до естетичного судження й оцінювання художніх творів має *художньо-образна інтерпретація*. Вона вербально розкриває зміст твору, звертає увагу на взаємозалежність композиторських і виконавських виражальних засобів, що сприяють відтворенню художнього змісту твору. Це дає змогу студентам зрозуміти тему й ідею музичного твору.

Виконавська інтерпретація передбачає вдосконалення виконавських навичок, добір виконавських прийомів, що розкривають логіку художнього мислення композитора, детальне освоєння технічних і музично-естетичних завдань, при формуванні в свідомості студента цілісного музичного образу та самоаналіз свого виконання. У процесі створення виконавської інтерпретації, виникають і інші інтерпретації, а саме вербально-змістовна інтерпретація, коли створюється єдина драматургічна концепція літературного і музичного творів. Вона включає добір літературного твору, який відповідає емоційній характеристиці музичного твору, його понятійній, тематичній твору, синтез музичної і поетичної думки. Інша, *візуально-асоціативна інтерпретація* передбачає інтерпретацію двох творів різних видів мистецтва: музики і живопису. У процесі її створення добирають мистецтвознавчий матеріал, що відповідає настрою, стилю, жанру музичного твору; аналізують твір живопису і здійснюють його синтез із музичним твором. *Інтегральний тип інтерпретації* передбачає поєднання творів трьох видів мистецтва – музики, літератури і живопису – на принципах асоціативних зв'язків, історизму, художніх аналогій. Зв'язок цих видів мистецтва відбувається при усвідомленні ідейно-художнього, образно-емоційного змісту їх. Останній тип художньо-педагогічної інтерпретації – *акторська інтерпретація*, тобто емоційно-образне оформлення художньо-педагогічної інтерпретації в акті виступу перед аудиторією. Її основа – виконавська майстерність, елемент акторської майстерності, педагогічна техніка і педагогічне спілкування.

Безумовно, всі ці типи інтерпретацій об'єднані в комплекс художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору. Студенти можуть реалізовувати їх на "педагогічному практикумі" зі слухання музики, який бажано проводити на всіх курсах. Це надасть можливість студентам створювати «віяло» різних синтезованих утворень із творів мистецтва і сприятиме формуванню у майбутніх учителів музичного мистецтва здатності до художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору.

Висновок. Таким чином, фахова компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва, як специфічна та інтегральна здатність, формується на індивідуаль-

Pedagogika. Priorytetowe obszary badawcze: od teorii do praktyki

нинні знання з основного музичного інструменту і включає в себе музичні та педагогічні компоненти, які забезпечують успіх музично-освітньої діяльності. Вагомим і найбільш активним чинником, що забезпечує створення відповідного навчального середовища при формуванні фахової компетентності є художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору – різновид як виконавської, так і педагогічної діяльності. Вона являє собою цілісний акт тлумачення музичних творів засобами різних видів мистецтва (літератури й живопису). Результатом такої інтерпретації є не тільки створення різних типів інтерпретацій, а й сам студент, який у процесі взаємодії з педагогом формує власну фахову компетентність.

Література:

1. Гуренко Е.Г. Проблемы художественной интерпретации (философский анализ) / Е.Г. Гуренко – Новосибирск, 1985. – 86с.
2. Лабішцева Л. П. Формування вокально-хорової майстерності в процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики : дис. ... на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук за спец.: 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти" – Луганськ, 2007. – 264с.
3. Ляшенко О.Д. Художня інтерпретація творів мистецтва в теорії та практиці наукового аналізу / О. Д. Ляшенко // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журнал. – К., 2011. – Вип. 2. – С. 54-64.
4. Москаленко В. Г. Творческий аспект музыкальной интерпретации (к проблеме анализа): исследование / В.Г. Москаленко – К.: – Изд-во Киев. гос. консерватории им. П. Чайковского, 1994. – 111с.
5. Падалка Г.М. Художньо-педагогічна інтерпретація музики в структурі професійної підготовки музиканта-педагога / Г.М. Падалка // Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук, праць. – К., НІГУ, 2004 р. – Вип. 5. – С. 3-9.